

סמכותה של ועדת הערר נלמדת מסמכותו של מנהל הארנונה⁵. החוק מצמצם את הטענות אותן ניתן להעלות בפני מנהל הארנונה. את אותן טענות בלבד ניתן להעלות בערר שמוגש לוועדת הערר. לוועדת הערר סמכות לדון רק בעניינים שבהם קבע המחוקק כי למנהל הארנונה יש סמכות לדון. לא ניתן להעלות בערר שום עובדה או טענה שלא הועלתה בהשגה ולא ניתן להרחיב חזית, על ידי אף לא אחד מן הצדדים. ככלל, ימעט בית המשפט המנהלי להתערב בהחלטת ועדת הערר, לה הוא מייחס מומחיות לבחינה עניינית של המחלוקת ובדיקה טכנית בהתאם ליתרונה המקצועי ואת היתרון של ערכאה ראשונה השומעת עדויות ומתרשמת ממהימנות, הקובעת עובדות, כפי שהוא מתייחס לקביעות של בית משפט שלום בערעור המוגש לבית המשפט המחוזי. בערעור על ועדת ערר נבחנת החלטת הוועדה רק על פי אמות המידה של בתי המשפט המנהליים, קרי האם החלטת הוועדה עומדת במתחם הסבירות אם לאו ולא מה היה פוסק בית המשפט המנהלי במקום ועדת הערר. ככל שהחלטת הוועדה סבירה ימנע בדרך כלל בית המשפט המנהלי מלהתערב והערעור על החלטתה יידחה.

מועדי הגשת השגה, התשובה להשגה, הערר והערעור עליו לבית המשפט המחוזי קבועים בחוק⁶. פסקי הדין המרכזיים בעניין, בר"ם 1114/14 שמואל יוסף עו"ד נ' עיריית באר שבע, (פורסם בנבו 13-04-2014) ובר"ם 901/14 עבוד ויקטור נ' עיריית חיפה, (פורסם בנבו 06-07-2014), מרחיבים את סמכות מנהל הארנונה ואת סמכות ועדת הערר להאריך מועדים אף מעבר לכתוב בחוק.

בחיבור זה ננסה להציג את הבעייתיות העולה מן ההלכה שמובילים פסקי הדין הללו ופסקי דין של בתי משפט מחוזיים ואת חומרת הסכנה שבה נוכח הרכבן של ועדות הערר הכוללות אנשים שמקצועם, מבלי לפגוע באיש מהם, אינו משפטי.

בנסיבות אלו עלולות להיות לפסקי דין אלו השלכות בעייתיות ביותר של הצפת ועדות הערר בבקשות להארכת מועדים להגשת השגות שפג תוקפן. ועדות הערר ומנהלי הארנונה עלולים להשתמש בסמכות שהוענקה להם מבלי לרסנה ולהאריך מועדים בלי כל מגבלה. הפתח שנפתח יוכל להאריך את התהליכים בדיעבד ולגרור לאי ודאות ולהימשכותם של הליכי השגה וערר עד אין קץ⁷.

השאלה הנשאלת בחיבור זה היא אם לאור הרכבן הפרסונלי של ועדות הערר, ההלכה שנקבעה בעייתית או שעולה צורך לחוקק שינויים ותוספות בידי המחוקק, על מנת

⁵ למעט סמכויות פרוצדורליות שמוענקות רק לוועדה כפי שראה בהמשך

⁶ ראו להלן בפרק 2.

⁷ כאמור לעיל, על החלטות ועדת הערר יש זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט מנהלי. ניתן לצפות שבית המשפט המנהלי ינסה להכניס סדר בעניין במידת הצורך, ככל שערעורים יגיעו לפתחו בעניין זה.

\\MAMR\2015-06-23\מאמרים\2015-06-23\00000000000000000000000000000000=2015-----\

\\LIVNAT-2015-06-23.docמאמרים04

להתאים את הרצוי למצוי וליצור מערכת ברורה ועקבית בפסיקתן של ועדות הערר
ברחבי הארץ⁸.

2. המועדים בהליכי השגה וערר ומקור הסמכות להאריך מועדים

סעיף 3 לחוק הערר קובע:

"מי שחויב בתשלום ארנונה רשאי תוך
תשעים ימים מיום קבלת הודעת התשלום
להשיג עליה לפני מנהל הארנונה על יסוד
טענה מטענות אלה..."

בסעיף זה קיימות לא מעט בעיות, אולם מכל מקום החוק קובע במילים ברורות שמיום
קבלת דרישת התשלום יש למקבל דרישת התשלום 90 ימים להשיג עליה. מהו הדין אם
הוגשה השגה לאחר היום ה-90? מהו הדין אם הוגשה השגה לאחר 100 ימים? על פי
לשון החוק, אם הוגשה השגה לאחר חלוף 90 ימים אין המשיג רשאי להגישה, דינה
להידחות על הסף – וחייב הארנונה לאותה שנה תקף, מחייב ולכאורה ניתן להפעיל
לגביו הליכי גביה.

מעבר לכך, במקרה שכזה אין לראות במה שהוגש באיחור השגה, אין מוטלת על מנהל
הארנונה חובה להשיב לה באופן אישי וודאי שלא בתוך המועדים הקבועים בחוק
לתשובה להשגה, שכן אין מונחת בפניו השגה כלל.

ראו לעניין זה את דברי כבוד השופטת רוני בעמנ (ת"א) 241/08 רם-חן חניונים נ'
עיריית תל אביב, (פורסם בנבו 2009-05-31):

"כיוון שההשגה אחרה את מועדה אין
היא נחשבת כהשגה במשמעותה על פי
הדין. ממילא לא חלה על מנהל הארנונה
חובה להשיב להשגה בהחלטה המתקבלת
בידיו. במקרה דנן התשובה לפניה ניתנה
בידי מנהלת תחום בתים חדשים באגף
הארנונה של המשיבה. בהינתן שההשגה
לאו השגה הייתה (כמבואר לעיל) לא היה

⁸ לא מעט ביקורת על חוקי הארנונה נשמעת בין היתר בשל העובדה שעל פי החוק, כל רשות מקומית
קובעת לעצמה את צו הארנונה. קיים פער ניכר ומהותי בין הגדרות שונות לאותם נכסים בין הרשויות
השונות. קיימות שיטות מדידה שונות בין הרשויות (נטו/ברוטו) והגדרות מה נכלל או שאינו נכלל בחיובי
דירה, למשל, מתוך הרכוש המשותף, בין הרשויות השונות. עלתה לא מעט התמרמרות בקרב דיירי
רשויות סמוכות שהפער בתשלום הארנונה בין דירתם לבין דירה זהה מעבר לכביש המצויה ברשות
מקומית שכנה הוא משמעותי וניכר.

\\מאמרים\2015\2015-06-23.docx

\\מאמרים\2015-06-23.docx

פגם בכך שהתשובה ניתנה שלא בידי מנהל
הארנונה בכבודו ובעצמו".

אולם ראו לעומת זאת את עמנ (חי') 18772-10-12 **חווה עברון נ' עיריית חיפה** (פורסם
בנבו 26-05-2013), שם נקבע במפורש על ידי כבוד השופט שפירא:

"המערערת פעלה באמצעות עורכת דינה
דאז כדי לנסות ולהסדיר את המחלוקת
מול גורמי הגביה והארנונה בעיריית חיפה
ולמעשה לא זכתה לכל מענה מסודר, עד
**שבסופו של יום נאלצה להגיש את
ההשגה, לכאורה באיחור של כחודש לכל
היותר. במקרה כזה סבור אני כי היה על
מנהל הארנונה לקבל את ההשגה
שהוגשה באיחור ולדון בה ולחילופין היה
על וועדת הערר לראות בהשגה, הגם
שהוגשה באיחור, כהשגה שיש לדון בה
ולהאריך את המועד להגשת ההשגה.**
"באיזון בין שמירת אינטרס הפרט
וזכויותיו כלפי הרשות, לבין הצורך לקיים
את המועדים שנקבעו בחוק לשם עמידה
על הזכויות, גובר אינטרס הפרט בנסיבות
בהן הוא פעל למימוש זכויותיו מול
הרשות ולא שקט על שמריו" [עת"מ
(מחוזי ת"א) 2555/05 **שמוחה יוסף נ'
עיריית פתח-תקווה**, (ניתן ביום
12.7.2007)].

"מעבר לאמור, במקרה זה מדובר בטענה
של מערערת כי איננה בגדר של "מחזיקה
בנכס". סעיף 3(ג) לחוק הערר מקנה לבית
המשפט שיקול דעת רחב להתיר העלאת
טענה בעניין 'איני מחזיק בנכס', וזאת אף
אם לא הוגשה השגה במועד. [ראו: רע"א
1809/07 **עיריית הרצליה נ' גיא לוי בע"מ**
(ניתן ביום 3.6.2008); עמ"נ (מנהליים
ת"א) 2053-10-10 **מירב אלפנדרי פלקון נ'
עיריית הרצליה** (ניתן ביום 26.9.2011)].
מכאן ניתן ללמוד כי במקרה מסוג זה, בו

2015-----\מאמרים\2015-06-23.doc

\LIVNAT-2015-06-23.doc

חוק זה". כנראה סבור המערער, שהמילים "בכל הליך משפטי" אין משמעותם "בכל הליך משפטי מלבד השגה וערר עליה" אלא "בכל הליך משפטי, לרבות השגה וערר". כלומר, אין טעם בקביעת המועד בחוק הערר, שהרי ממילא יש רשות להגיש השגה כאשר ירצה המשיג. זה אינו הפירוש הנכון. הפירוש הנכון הוא שניתן להעלות את הטענה בהליכים משפטיים שאינם השגה וערר".

ההליך אמור להסתיים כפי שכתוב בחוק, ובלי קבלת רשותו של בית המשפט לא ניתן יהיה להעלות טענה שכזו. כל פירוש אחר מסרס את הוראת החוק. כלומר, אם איחר האזרח את המועד להגשת השגה, הפכה השומה שהוצאה לו לשומה חלוטה.

ראו לעניין זה את דברי כבוד השופטת רונן בעמנ (ת"א) 241/08 רס-חן חניונים נ' עיריית תל אביב, (שס):

"שמחלף המועד החוקי להגשת השגה, הופכת השומה לחלוטה, והנישום מאבד את זכותו להשיג על חיובו בארנונה"⁹.

עם זאת לא תימנע ממנו, כאמור, האפשרות לבקש את רשות בית המשפט ולהעלות טענת אינני המחזיק בנכס מושא השומה בהליך בפני בית משפט המחוזי, בתביעה נזיקית להשבת חיובים מופרזים ובלתי מידיתיים של הארנונה שחייב אותו מנהל הארנונה ביתר, או לחילופין בעתירה לבית המשפט המינהלי בטענה לפיה התנהלות הרשות בלתי סבירה בהתבסס על עובדות המקרה. למשל במקרה שבו התנהל משא ומתן בין האזרח לבין מנהל הארנונה לאחר קבלת הודעת השומה וטרם הגשת השגה, ולשני הצדדים היה מובן שהמשא ומתן מתמשך וטרם הסתיים ולפיכך ורק בהסתמך על כך לא הוגשה השגה במועד. מקרה אחר הוא הגשת עתירה מנהלית מקום שעל פי חוקי הארנונה אין למנהל הארנונה ולוועדת הערר סמכות, אך האי-צדק שנעשה עקב כך לאזרח זועק לשמים ויש לתת למצוקתו פתרון משפטי.

המקום היחיד שבו מוזכרת סמכות להארכת מועדים בחוק הערר, הוא בסעיף 4 (ב) לו:

⁹ בקשת רשות ערעור מנהלי על החלטתה זו נדחתה בידי בית המשפט העליון ע"י כבוד השופט גיברא בברמ 6333/09 רס חן חניונים נ' מנהל הארנונה של עיריית תל אביב (פורסם בנבו 11-10-2009).
Z:\מאמרים\2015-06-2015-06-23.docx

לריק, ומשקבע כי מוטלת חובה על המשיב להגיש תשובה מנומקת, חובה שהטעמים להטלתה ברורים – יש לאכוף חובה זו. וכדברי המחבר ה. רוסטוביץ בספרו "ארנונה עירונית" (הוצאת אוריאן), התשנ"ג-1992, בעמ' 294: "סדרי הדין אינם מילה מתה בספר החוקים, ספק אם נכון היה בית המשפט לקבוע כי גם בהעדר ערר מנומק ניתן לקיים את הדיון לגופו, בהסתמך על ההשגה שתחשב גם כנימוקי הערר. כתב הערר מעלה נימוקים לתקיפת החלטת המנהל בהשגה. אין לצפות שבהחלטת המנהל יש משום התייחסות לנימוקים שמעלה העורר בפני הוועדה."

דעה אחרת הביע בית המשפט מפי כב' השופט גרוניס (כתוארו אז) בבח"פ (ב"ש) 1/90 מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ נ' מועצת עיריית קריית-גת ואח' (פסקים תש"ן (א) 485, שקבע כי אף בהעדר כתב תשובה לערר ניתן לקיים דיון בוועדת הערר על סמך כתב התשובה להשגה.

עינינו הרואות, במקום שבו חייב החוק את מנהל הארנונה להשיב בתוך 60 ימים להשגה, נקבעה סנקציה ברורה, ואילו במקום אחר לא צורפה סנקציה לסד זמנים של 30 ימים למתן תשובה לערר¹⁰.

3. האם לוועדה סמכות בלתי מוגבלת בזמן להאריך מועדים?

כפי שניתן להסיק מפסק הדין בעמנ (ח"י) 18772-10-12¹¹, לכאורה אין לוועדת הערר כל מגבלת זמן להאריך את מועד הגשת ההשגה בטענת אינני המחזיק. מה בעניין טענות אחרות? מדוע בטענה זו מסכים בית המשפט למתוח ולהגמיש את הגבול שבחוק ובטענות אחרות לא? עד כמה ועד מתי יכולה ועדת הערר להאריך מועדים כשבחוק מותר לה במקור במקרה אחד מפורש להאריך רק ב-30 ימים? כלום לא יהיה להליך ההשגה מתי שהוא סוף ידוע מראש? ראינו שבית המשפט המחוזי בחיפה איפשר להאריך במידה ניכרת את המועדים לטובת האזרח, בעוד שפסקי הדין של בית המשפט העליון החמירו עם הרשות. ההיגיון העומד מאחורי הפער בהתייחסות הוא שאין לדרוש מן האזרח מה שיש לדרוש מן הרשות. הרשות מוחזקת כמי שידעת את החוק ויש לה את המנגנונים להתמודד עם דרישות החוק ומועדיו, מה שבדרך כלל אין לאזרח. בעוד

¹⁰ עוד ראו ב עת"מ 362-08 עמותה לאגרוף מקצועי בישראל נ' מנהל ארנונה, (פורסם בנבו 08-06-2012) בסעיף 11 ומראי המקום המצוינים בו.

¹¹ (שם).

שאת המועדים אותם קובע החוק ביחס לאזרח רואה בית המשפט כהמלצה בלבד, את המועדים החלים על הרשות רואה בית המשפט כלשונם ומקפיד עליהם כעל קוצו של יוד.

סעיף 4 לחוק הערר קובע:

"(א) מנהל הארנונה ישיב למשיג בתוך ששים יום מיום קבלת ההשגה". (ב) לא השיב מנהל הארנונה תוך ששים יום – ייחשב הדבר כאילו החליט לקבל את ההשגה..."

סעיף (ב) קובע את התוצאה של אי ההשבה כאמור – ההשגה התקבלה.

בע"מ 3440/12 עיריית אשדוד נ' מכשירי תנועה בע"מ, (פורסם בנבו 02-06-2014) קובע בית המשפט העליון חד וחלק מפי כבוד השופטים מלצר, הנדל וברק-ארז:

"על רקע זה, בולט במיוחד אופיו ההחלטי של ההסדר שנקבע לענייני ארנונה, בחוק הערר. חוק זה כולל הוראה ספציפית, נוקשה יחסית, הקבועה בסעיף 4 (ב) לחוק ... "ההסדר הקבוע בסעיף זה הוא מחמיר יותר בהשוואה להסדרים אחרים בכל הנוגע לעמידת הרשות בלוחות זמנים – הוא קובע פרק זמן קשיח של 60 יום למתן תשובה, אשר ניתן להארכה רק במקרים מיוחדים, ואף זאת רק לתקופה של שלושים ימים נוספים ובהחלטה של ועדת הערר הפועלת על-פי החוק (כלומר, מנהל הארנונה אינו רשאי להחליט על כך בעצמו). אי-עמידה בפרק הזמן הסטטוטורי שנקצב למתן תשובה מובילה לסנקציה חריפה – התייחסות להשגה כאילו התקבלה לכל דבר ועניין, לכאורה ללא שיקול דעת נוסף. מאפייניו אלה של ההסדר הקבוע בסעיף 4 (ב) לחוק הערר עומדים במרכזו של פסק דיננו". ובהמשך: "במבט רחב יותר, יש לייחס משקל רב לחשיבות הנודעת למתן תשובות במועד

\\04מאמרים\2015-06-23.doc\LIVNAT-2015-06-23.doc

הטענות אודות אי החזקה בנכס. ודוק!
עניין המועדים להגשת השגה כלל לא
עלה בהחלטתו. טענת המשיב בדבר חלוף
המועד להגשת השגה עלתה לראשונה
במסגרת הערר ולפיכך, לא היה מקום
להידרש לה בגדרו של הערר, אלא לדון
בטענות לגוף ההשגה ככל שאלו מצויות
בסמכותה של וועדת הערר".

אם במחדל שנעשה בהיסח הדעת מכיר בית המשפט בתוקפה של הארכת מועד, קל
וחומר שגם במעשה מוסכם במודע - יהיה תוקף למתן ארכה שכזאת.

ככל שהצדדים מסכימים על כל העניינים הדיוניים, מוצע להכיר בסמכותם שבדין
לעשות כן ולכבד את ההסכמות, מה שיעודד דיאלוג הגיוני במקרים שבהם מצדיקות
הנסיבות חריגה מן המועדים שבחוק. חזקה על הצדדים שכל אחד מהם ישמור על
האינטרסים של הצד אותו הוא מייצג.

5. תשובה לערר, עד מתי?

אמנם אין המחוקק קובע סנקציה כלפי מנהל הארנונה בעניין אי הגשת תשובה לערר
לאחר 30 ימים, ברם נראה שמצב זה מביא לפרשנות החוק בצורה מעניינת מאוד. כך
קבעה כבוד השופטת ברק-ארז כבר בבר"ם 1114/14 שמואל יוסף עו"ד נ' עיריית באר
שבע, (שם):

"למעלה מן הצורך, ראוי לציין כי תקנה 6
לתקנות ועדת הערר אינה קובעת סעד
החלטי בכל הנוגע לאיחור במתן תשובה
מצד מנהל הארנונה, בשונה מן הדין בכל
הנוגע לאיחור בתשובתו של מנהל
הארנונה להשגה... יתר על כן, אפילו
הייתה נדרשת ועדת הערר להאריך את
המועד להגשת התשובה לערר, הרי
שלכאורה, היה מקום להכיר בסמכותה
לעשות כן".

כאן, קבעה כבוד השופטת שיש לוועדת הערר סמכות להאריך מועד להגשת תשובה
לערר, למרות שסמכות זו אינה מצויה בחוק הערר. המדובר הוא על איחור בהגשת
תשובה לערר, איחור שאין בצדו כל סנקציה שבחוק ולפיכך יש להניח שמנהלי הארנונה
אינם מקפידים על מתן תשובה לערר בתוך המועד שנקבע בחוק. זאת לעומת התשובה

Z:\מאמרים\2015-06-2015-06-23.docx=2015-----\

\LIVNAT-2015-06-23.docxמאמרים

אך לעיתים חריגות, במתינות, ובזהירות.
זאת, על מנת שלא לפגוע ביציבות
ובוודאות שהן כה חשובות בתחום
הדינאמי של חיובי ארנונה, שכן ככלל –
שומה שלא הוגשה בגינה השגה במועד
הופכת לסופית”.

כב' השופט פוגלמן הטיל ספק בצורך להכריע בשאלת סמכות ועדת הערר להאריך מועדים, וכב' השופט רובינשטיין החרה החזיק אחריו במילים ברורות:

”אף אני מצטרף לחוות דעתה של חברתי
השופטת ד' ברק-ארז. בשאלה שעורר
חברי השופט פוגלמן לעניין סמכות ועדת
הערר להאריך מועדים, **ער אני לחשש
שהביע, שמאחוריו הרצון שלא לפתוח
פתח שמקופה של מחט יהפוך לפתחו של
אולם בכגון דא, תוך הצפת ועדות הערר
בבקשות להארכת מועד.** איני מקל ראש
בכך, אך תפקידן של ועדות הערר הוא
לעמוד בפרץ, וכך גם בתי המשפט; וכבר
הטעימה חברתי (פסקה 33) כי ”סמכות –
לחוד, ושיקול דעת – לחוד”, **והסמכות
צריך שתהא מופעלת אך באורח חריג,
כדרך הארכות מועד.** הדגשתו של חברי
השופט פוגלמן מועילה, בכל הכבוד,
להפנמת האופי החריג של הסמכות
והזהירות בשימוש בה, ויתנו לכך הנוגעים
בדבר את דעתם תדיר”.

דברים אלו יש לראות על רקע העובדה שלעתים קרובות וברשויות מקומיות לא מעטות מורכבת ועדת הערר מחברים שאינם משפטנים ושאינם מיומנים בקריאת פסקי דין או בהבנת הרמזים המשולבים בהם.

6. חברי ועדת הערר

מועצת הרשות המקומית ממנה את ועדת הערר ואת יושב ראש הוועדה. בעבר הדרישה המינימלית לתפקיד הייתה עמידה בתנאי סעיף 5 לחוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשל”ו – 1976, (להלן: **”חוק הערר”**) והוא שתבריה יהיו בעלי

\\00000000000000000000000000000000=2015-----\Z:\מאמרים\2015-06-2015-06-

\\LIVNAT-2015-06-23.docמאמרים04

זכות להיבחר¹⁵ כחברי מועצה¹⁶. סעיף 120 לפקודת העיריות [נוסח חדש], קובע את הפסולים¹⁷ מלכהן, והרשימה הארוכה סגורה.

בחוזר 01/12¹⁸ של המנהל הכללי של משרד הפנים נעשה לראשונה ניסיון להתייחס לבעייתיות הרכב ועדות הערר, כך בסעיף 1 לחוזר הוצע כי:

"בשל מהות תפקידן של הועדות כגוף מעין שיפוטי, על המועצה למנות כיושב ראש הועדה

¹⁵ הקניית הזכות לשמש כחבר ועדת ערר רק למי שרשאי היבחר כחבר מועצה היא חרב פיפיות. מצד אחד הכוונה הייתה להציב מעין רף כניסה, ומנגד הדבר מחייב למנות כחבר ועדת הערר רק מי שהוא תושב אותה רשות מקומית. ברשויות קטנות ואינטימיות מהווה הדבר מגבלה על עבודת הוועדה. בלא מעט מקרים תיאלץ הוועדה לפסול את עצמה עקב קשרים חבריים והיכרויות קודמות עם עוררים. אמת המידה הזו הינה ארכאית, מיותרת ומוצע לקבוע שחברי ועדת הערר יהיו אנשי מקצוע המנוסים ובקיאים בדיני ארנונה. הסרת התנאי הזה מתבקשת גם כדי לנצל את מומחיותם של חברי ועדת ערר מנוסים לכהן בוועדות ערר לענייני ארנונה גם ברשויות נוספות. מאגר עורכי הדין הבקיאים בדיני ארנונה מצומצם באופן יחסי ויש לנצלו בצורה מיטבית ויעילה. עורכי דין המייצגים רשויות מקומיות מסוימות יוכלו לכהן בוועדות ערר של רשויות אחרות.

¹⁶ ביקורת על המצב הקיים והצעות לשיפור מינוי ודרכי עבודת ועדת ערר נמצא אצל סלי בסון, **ועדות הערר לענייני ארנונה: מעסקנות עירונית למקצוענות משפטית**, (פורסם בנבו). <http://www.nevo.co.il/books/%D7%A9%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA/%D7%9E%D7%90%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%9D/sally%20bason.pdf>

¹⁷ (1) מי שמקום מגוריו הקבוע שוב אינו בתחום העיריה;
(2) מי שהוכרז פסול דין לפי סעיף 8 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962;
מיום 19.1.1996 תיקון מס' 59 ס"ח תשנ"ו מס' 1557 מיום 19.1.1996 עמ' 44 (ה"ח 2437) החלפת פסקה 120 (2) הנוסח הקודם;

(2) חולה רוח;
(3) שוטר;

(4) עובד המדינה בשכר, שעבודתו קשורה בענייני המינהל המחוזי או השלטון המקומי, או שעבודתו עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידו בשירות המדינה ובין תפקידו כחבר המועצה;
(5) עובד בשכר באותה עיריה;

(6) עובד בשכר בכל רשות מקומית אחרת, שעבודתו עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידיו בשירות הרשות המקומית ובין תפקידו כחבר המועצה;

(7) מי שהוכרז פושט רגל לפי פקודת פשיטת הרגל, 1936, ואם ניתן לו צו שחרור החלטי לפי הפקודה האמורה או צו המבטל את ההכרזה משום שחובותיו של פושט הרגל שולמו במלואן – טרם עברו שנתיים ממועד תחילתו.

(8) מי שהיה זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה וחוייב, לאחר הגשת רשימת המועמדים הכוללת את שמו, בפסק דין סופי, על עבירה שיש עמה קלון או שחוייב על עבירה כזו קודם להגשת הרשימה ושמו נכלל בה על אף האמור בסעיף 7(6) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965; אין הוראה זו באה לפגוע באמור בסעיף 20 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975.

(9) מי שנידון למאסר כאמור בסעיף 7 לחוק הבחירות ולא הצהיר אמת, או לא הגיש הודעה או בקשה לפי הוראות סעיף 7א לחוק האמור; מיום 26.11.2000 תיקון מס' 74 ס"ח תשס"א מס' 1758 מיום 26.11.2000 עמ' 18 (ה"ח 2912) הוספת פסקה 120(9)

(10) מי שחייב חוב סופי בשל ארנונה או אספקת מים בעד שישה חודשים, ולא שילם אותו ממועד התשלום של חלקו האחרון של החוב ובמשך תקופה העולה על שנה; לעניין זה, "חוב סופי" – חוב, שחלף לגביו המועד להגשת השגה, ערר או ערעור, לפי העניין, ואם הוגשו ערעור או תובענה אחרת – לאחר מתן פסק דין חלוט או החלטה סופית שאינה ניתנת לערעור עוד.

כן ראו סעיף 16 (א) לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש] קובע:
"נקבע בצו הכינון או על פיו, כי השומה של תשלומי חובה תיעשה בעריכת לוח שומה על ידי ועדת שומה, וכי תהיה זכות ערר לפני ועדת עררים על החלטות ועדת שומה - יהיה ערעור על החלטת ועדת העררים לפני בית המשפט המחוזי והוא ידון בו כשופט יחיד, הכל בתנאים ובדרך שנקבעו בתוספת השניה".

¹⁸ <http://www.moin.gov.il/ChozreiMancal/2012-01.pdf>
Z:\מאמרים\2015-06-23\2015-06-23.docx

104מאמרים\2015-06-23.docx\LIVNAT-

עורך דין¹⁹, הכשיר להתמנות לשופט בית משפט שלום ומצוי בדיני השלטון המקומי והמיסוי המוניציפאלי".

בהמשך מוענקת בחוזר המנהל הכללי סמכות לגמול עבודת חברי הוועדה, דבר שלא היה קיים קודם לכן. ברשויות מקומיות רבות לא הייתה סמכות לשלם לחברי ועדת הערר בתמורה לעבודתם, עובדה שהביאה להפעלת מתנדבים. תוצאה זו מעוררת תמיחה שכן ככל שנדרש כוח עבודה מקצועי, מנוסה, יש לשלם עבור שירותיו בתעריף ראוי על מנת שיקדיש את הזמן הנדרש לניהול הליך ערר ארוגה כראוי לטריבונל שיפוטי שכזה, שערעור על החלטותיו מוגש, כאמור, בזכות אל בית המשפט המחוזי.

עד להוצאתו ולפרסומו של אותו חוזר מנהל כללי, שאין לו כל תוקף של חוק או תקנה אלא הנחיה, המלצה או הוראת דרך, היו ממונים חברי ועדת ערר אף אם לא היה להם כל רקע או ניסיון משפטי, חשבונאי או כלכלי. ברשויות מסוימות היה זה מינוי פוליטי שאפשר לראשי הרשות המקומית להעניק כבוד ועמדת כוח למי מאנשי שלומם. לא מפליא הדבר שבחלק מן הוועדות היו מתקבלות החלטות ללא נימוק, מה שלא אפשר לבחון את החלטותיהן או לערער עליהן. קיימות לא מעט החלטות של ועדות ערר שבהן נכתב "החלטנו לדחות את הערר" או "החלטנו לקבל את הערר", הא ותו לא, ללא נימוק או הסבר.

משכך היו פני הדברים, ולאור העובדה שוועדות ערר רבות כוללות גם כיום מי שאינם משפטנים, בעייתית מעט מגמת בית המשפט העליון כפי שבאה לידי ביטוי בבר"ס 1114/14 שמואל יוסף עו"ד נ' עיריית באר שבע, (שס) ובבר"ס 901/14 עבוד ויקטור נ' עיריית חיפה, (שס), שבתמצית מקנה לוועדת הערר סמכות להארכת מועדים מעל ומעבר לאמור בחוק הערר.

7. סיכום

מטרת סעיפים 3 ו-4 לחוק הערר הייתה ליצור וודאות. לוח זמנים מוכר, ברור ומאפשר הפעלה פשוטה. כך שעון המועדים דופק ומתקתק. לא הוגשה השגה בתוך 90 ימים – איבד האזרח את זכותו להשיג על חיוב הארנונה, השומה הפכה לחלוטה ועליו לשלם את הודעת התשלום השנתית שהוצאה לו.

איחר מנהל הארנונה להשיב להשגה, אחרי 60 ימים – ההשגה התקבלה כלשונה. סעיפים ברורים שכל אדם יכול לחשבם ולדעת מהו מצבו המשפטי בהליך השגה.

¹⁹ ראו גם תקנה 19 לתקנות הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (סדרי דין בועדת ערר), תשל"ז – 1977 (להלן: "תקנות הערר").

\\M\מאמרים\2015\2015-06-23.doc=2015-06-23

\\LIVNAT-2015-06-23.doc=2015-06-23

דווקא החלטות בתי המשפט המקנות למנהל הארנונה ולוועדת הערר סמכות להארכת מועדים מעבר לכתוב בחוק, עלולות ליצור בלבול, אי וודאות וניסיונות למשיכת ההליכים עד אין קץ.

הפתרון יכול לבוא בדרך של תיקון לחוק הערר ולתקנות, שבו יבהיר המחוקק את כוונתו בצורה מפורשת ובהירה, לצד כל הליך ינקוב המחוקק את המועדים לו, ואת הסנקציה המיועדת במקרה שאחד הצדדים לא עמד במועדים. רצוי שמערכת המועדים והסנקציות שבעקבותיהם תהיינה ברורות יותר הן לאזרח, הן למנהלי הארנונה והן לעורכי הדין שמייצגים בתיקים אלו. כן מוצע לכלול בתיקון גם את ההכרה בסמכות לקבל דחייה בהסכמה, אם זו נערכה בכתב ללא מגבלת זמן ומטעמים שיירשמו.

עוד מוצע שכל בקשה לדחייה צריכה להיות מוגשת במסגרת משך הזמן המותר להגשת ההליך מאותו צד. באופן שכזה יהיו הזמנים ברורים יותר לכל הצדדים.

2015-06-23\מאמרים\00000000000000000000000000000000=2015-----\

\LIVNAT-2015-06-23.docמאמרים